

Lestvice, vprašalniki, obrazci

i.ps.os.

LZSPD

LESTVICA ZAZNANE
SOCIALNE PODPORE DRUŽINE

dr. Kristijan Musek Lešnik

LZSPD

LESTVICA ZAZNANE SOCIALNE PODPORE DRUŽINE

dr. Kristijan Musek Lešnik

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

159.9.072

MUSEK Lešnik, Kristijan

LZSP : lestvica zaznane socialne opore / Kristijan Musek Lešnik.
- Ljubljana : IPSOS, 2008

ISBN 978-961-6671-38-5

236814848

KAZALO

KRATEK OPIS LESTVICE	4
OSNOVNI PODATKI O LESTVICI	4
Odgovorni list LZSPD oc M obrazec za fante - numerične ocene	5
Odgovorni list LZSPD op M obrazec za fante - opisne ocene	6
Odgovorni list LZSPD oc D obrazec za dekleta - numerične ocene	7
Odgovorni list LZSPD op D obrazec za dekleta - opisne ocene	8
IZHODIŠČA LZSPD	9
NAVODILA ZA UPORABO LZSPD	9
VREDNOTENJE LZSPD	10
ŠABLONA ZA VREDNOTENJE LZSPD	11
VIRI IN LITERATURA	12

KRATEK OPIS LESTVICE

Lestvica LZSPD je namenjena ugotavljanju stopnje socialne podpore s strani družinskih članov, ki jo zaznava otrok oziroma mladostnik v svoji družini.

Zaznana podpora družine je ključen dejavnik pri razvoju samopodobe, samovrednotenja in identitete otrok in mladostnikov. Na eni strani vpliva na zaznavanje in vrednotenje sebe v najožjem socialnem okolju, na drugi strani pa tudi na oblikovanje odnosa do drugih ljudi; v obeh vlogah zaznana socialna podpora v družini pomembno vpliva na psihično blagostanje otroka oziroma mladostnika. Višja stopnja zaznane socialne podpore se lahko povezuje tudi z nižjo pojavnostjo depresivnih stanj, zaskrbljenosti, tesnobe in nekaterih drugih težav.

Lestvica LZSPD je namenjena šolskim svetovalnim delavcem, svetovalnim delavcem ali drugim strokovnjakom kot dopolnilna informacija v procesu svetovanja ali individualne obravnave posameznega otroka oziroma mladostnika. Lestvica je uporabna kot presejalni pripomoček za prepoznavanje otrok in mladostnikov z nizko stopnjo zaznane socialne podpore družine in kot orodje v začetnem procesu načrtovanja strategij za pomoč tem otrokom oziroma mladostnikom.

Odgovorni list lahko izpolnjuje otrok oziroma mladostnik sam, ali pa ga izpolnjuje psiholog, socialni delavec ali drug svetovalni delavec v okviru usmerjenega strukturiranega razgovora z otrokom oziroma mladostnikom, v katerem sledi posameznim trditvam iz lestvice.

Lestvica LZSPD je namenjena oceni zaznane socialne podpore družine in ni psihodiagnostični inštrument. Če odgovori posameznega otroka ali mladostnika na lestvici opozorijo na težave na področju zaznane podpore družine, je smiselno razmisliti o poglobljeni analizi in obravnavi teh težav, njihovih vzrokov in posledic.

OSNOVNI PODATKI O LESTVICI

Kategorija: - lestvico lahko uporablja psiholog ali drug svetovalni delavec

Starostni razpon: 9 do 18 let

Število postavk: 16

Čas izpolnjevanja: 5 minut

Čas vrednotenja: do 5 minut

Izpolnjevanje lestvice: samoocenjevanje, ali usmerjeni razgovor (ocenjevalec skozi razgovor vodi učenca oziroma mladostnika od vprašanja do vprašanja in beleži njegove odgovore v odgovorni list)

Ime in priimek:	Razred:	Datum:
-----------------	---------	--------

Navodilo za izpolnjevanje odgovornega lista

Na spodnjem seznamu so zapisane nekatere trditve. Preberi jih in oceni, v kolikšni meri čutiš tako, kot pravi posamezna trditev.

Ocene pomenijo:

- 4 - Vedno čutim tako
- 3 - Pogosto čutim tako
- 2 - Včasih čutim tako
- 1 - Ne čutim tako
- 0 - Sploh ne čutim tako

1. Povezan sem s člani moje družine.	0	1	2	3	4
2. Družina mi nudi pomoč in podporo, ki ju potrebujem.	0	1	2	3	4
3. Vedno se lahko zanesem na mojo družino.	0	1	2	3	4
4. Moja družina me res podpira.	0	1	2	3	4
5. Moji starši so tako zaposleni z njihovimi skrbmi, da jih ne obremenjujem še z mojimi.	0	1	2	3	4
6. Če imam težave in skrbi, vem da se lahko o njih vedno pogovorim v družini.	0	1	2	3	4
7. Moja družina mi pomaga in me podpira pri mojih odločitvah.	0	1	2	3	4
8. Starše zanima moje mnenje o stvareh, ki se tičejo družine in ga upoštevajo.	0	1	2	3	4
9. V družini me velikokrat nihče ne posluša.	0	1	2	3	4
10. O mojih težavah se lahko pogovarjam z družino.	0	1	2	3	4
11. Moja družina razume, kaj si želim in kako razmišljam.	0	1	2	3	4
12. Starši me velikokrat kritizirajo.	0	1	2	3	4
13. S člani moje družine imam tesne in tople odnose.	0	1	2	3	4
14. Sem pomemben in upoštevan član moje družine.	0	1	2	3	4
15. Z nekom v družini se zelo slabo razumem.	0	1	2	3	4
16. Moja družina začuti, če sem v stiski ali v težavah, in mi priskoči na pomoč.	0	1	2	3	4

Ime in priimek:	Razred:	Datum:
-----------------	---------	--------

Navodilo za izpolnjevanje odgovornega lista

Na spodnjem seznamu so zapisane nekatere trditve.
Preberi jih in oceni, v kolikšni meri čutiš tako, kot pravi posamezna trditev.

1. Povezan sem s člani moje družine.	0 sploh ne čutim tako	1 ne čutim tako	2 včasih čutim tako	3 pogosto čutim tako	4 vedno čutim tako
2. Družina mi nudi pomoč in podporo, ki ju potrebujem.	0 sploh ne čutim tako	1 ne čutim tako	2 včasih čutim tako	3 pogosto čutim tako	4 vedno čutim tako
3. Vedno se lahko zanesem na mojo družino.	0 sploh ne čutim tako	1 ne čutim tako	2 včasih čutim tako	3 pogosto čutim tako	4 vedno čutim tako
4. Moja družina me res podpira.	0 sploh ne čutim tako	1 ne čutim tako	2 včasih čutim tako	3 pogosto čutim tako	4 vedno čutim tako
5. Moji starši so tako zaposleni z njihovimi skrbmi, da jih ne obremenjujem še z mojimi.	0 sploh ne čutim tako	1 ne čutim tako	2 včasih čutim tako	3 pogosto čutim tako	4 vedno čutim tako
6. Če imam težave in skrbi, vem da se lahko o njih vedno pogovorim v družini.	0 sploh ne čutim tako	1 ne čutim tako	2 včasih čutim tako	3 pogosto čutim tako	4 vedno čutim tako
7. Moja družina mi pomaga in me podpira pri mojih odločitvah.	0 sploh ne čutim tako	1 ne čutim tako	2 včasih čutim tako	3 pogosto čutim tako	4 vedno čutim tako
8. Starše zanima moje mnenje o stvareh, ki se tičejo družine in ga upoštevajo.	0 sploh ne čutim tako	1 ne čutim tako	2 včasih čutim tako	3 pogosto čutim tako	4 vedno čutim tako
9. V družini me velikokrat nihče ne posluša.	0 sploh ne čutim tako	1 ne čutim tako	2 včasih čutim tako	3 pogosto čutim tako	4 vedno čutim tako
10. O mojih težavah se lahko pogovarjam z družino.	0 sploh ne čutim tako	1 ne čutim tako	2 včasih čutim tako	3 pogosto čutim tako	4 vedno čutim tako
11. Moja družina razume, kaj si želim in kako razmišljam.	0 sploh ne čutim tako	1 ne čutim tako	2 včasih čutim tako	3 pogosto čutim tako	4 vedno čutim tako
12. Starši me velikokrat kritizirajo.	0 sploh ne čutim tako	1 ne čutim tako	2 včasih čutim tako	3 pogosto čutim tako	4 vedno čutim tako
13. S člani moje družine imam tesne in tople odnose.	0 sploh ne čutim tako	1 ne čutim tako	2 včasih čutim tako	3 pogosto čutim tako	4 vedno čutim tako
14. Sem pomemben in upoštevan član moje družine.	0 sploh ne čutim tako	1 ne čutim tako	2 včasih čutim tako	3 pogosto čutim tako	4 vedno čutim tako
15. Z nekom v družini se zelo slabo razumem.	0 sploh ne čutim tako	1 ne čutim tako	2 včasih čutim tako	3 pogosto čutim tako	4 vedno čutim tako
16. Moja družina začuti, če sem v stiski ali v težavah, in mi priskoči na pomoč.	0 sploh ne čutim tako	1 ne čutim tako	2 včasih čutim tako	3 pogosto čutim tako	4 vedno čutim tako

Ime in priimek:	Razred:	Datum:
-----------------	---------	--------

Navodilo za izpolnjevanje odgovornega lista

Na spodnjem seznamu so zapisane nekatere trditve. Preberi jih in oceni, v kolikšni meri čutiš tako, kot pravi posamezna trditev.

Ocene pomenijo:

- 4 - Vedno čutim tako
- 3 - Pogosto čutim tako
- 2 - Včasih čutim tako
- 1 - Ne čutim tako
- 0 - Sploh ne čutim tako

1. Povezana sem s člani moje družine.	0	1	2	3	4
2. Družina mi nudi pomoč in podporo, ki ju potrebujem.	0	1	2	3	4
3. Vedno se lahko zanesem na mojo družino.	0	1	2	3	4
4. Moja družina me res podpira.	0	1	2	3	4
5. Moji starši so tako zaposleni z njihovimi skrbmi, da jih ne obremenjujem še z mojimi.	0	1	2	3	4
6. Če imam težave in skrbi, vem da se lahko o njih vedno pogovorim v družini.	0	1	2	3	4
7. Moja družina mi pomaga in me podpira pri mojih odločitvah.	0	1	2	3	4
8. Starše zanima moje mnenje o stvareh, ki se tičejo družine in ga upoštevajo.	0	1	2	3	4
9. V družini me velikokrat nihče ne posluša.	0	1	2	3	4
10. O mojih težavah se lahko pogovarjam z družino.	0	1	2	3	4
11. Moja družina razume, kaj si želim in kako razmišljam.	0	1	2	3	4
12. Starši me velikokrat kritizirajo.	0	1	2	3	4
13. S člani moje družine imam tesne in tople odnose.	0	1	2	3	4
14. Sem pomembna in upoštevana članica moje družine.	0	1	2	3	4
15. Z nekom v družini se zelo slabo razumem.	0	1	2	3	4
16. Moja družina začuti, če sem v stiski ali v težavah, in mi priskoči na pomoč.	0	1	2	3	4

Ime in priimek:	Razred:	Datum:
-----------------	---------	--------

Navodilo za izpolnjevanje odgovornega lista

Na spodnjem seznamu so zapisane nekatere trditve.
Preberi jih in oceni, v kolikšni meri čutiš tako, kot pravi posamezna trditev.

1. Povezana sem s člani moje družine.	0 sploh ne čutim tako	1 ne čutim tako	2 včasih čutim tako	3 pogosto čutim tako	4 vedno čutim tako
2. Družina mi nudi pomoč in podporo, ki ju potrebujem.	0 sploh ne čutim tako	1 ne čutim tako	2 včasih čutim tako	3 pogosto čutim tako	4 vedno čutim tako
3. Vedno se lahko zanesem na mojo družino.	0 sploh ne čutim tako	1 ne čutim tako	2 včasih čutim tako	3 pogosto čutim tako	4 vedno čutim tako
4. Moja družina me res podpira.	0 sploh ne čutim tako	1 ne čutim tako	2 včasih čutim tako	3 pogosto čutim tako	4 vedno čutim tako
5. Moji starši so tako zaposleni z njihovimi skrbmi, da jih ne obremenjujem še z mojimi.	0 sploh ne čutim tako	1 ne čutim tako	2 včasih čutim tako	3 pogosto čutim tako	4 vedno čutim tako
6. Če imam težave in skrbi, vem da se lahko o njih vedno pogovorim v družini.	0 sploh ne čutim tako	1 ne čutim tako	2 včasih čutim tako	3 pogosto čutim tako	4 vedno čutim tako
7. Moja družina mi pomaga in me podpira pri mojih odločitvah.	0 sploh ne čutim tako	1 ne čutim tako	2 včasih čutim tako	3 pogosto čutim tako	4 vedno čutim tako
8. Starše zanima moje mnenje o stvareh, ki se tičejo družine in ga upoštevajo.	0 sploh ne čutim tako	1 ne čutim tako	2 včasih čutim tako	3 pogosto čutim tako	4 vedno čutim tako
9. V družini me velikokrat nihče ne posluša.	0 sploh ne čutim tako	1 ne čutim tako	2 včasih čutim tako	3 pogosto čutim tako	4 vedno čutim tako
10. O mojih težavah se lahko pogovarjam z družino.	0 sploh ne čutim tako	1 ne čutim tako	2 včasih čutim tako	3 pogosto čutim tako	4 vedno čutim tako
11. Moja družina razume, kaj si želim in kako razmišljam.	0 sploh ne čutim tako	1 ne čutim tako	2 včasih čutim tako	3 pogosto čutim tako	4 vedno čutim tako
12. Starši me velikokrat kritizirajo.	0 sploh ne čutim tako	1 ne čutim tako	2 včasih čutim tako	3 pogosto čutim tako	4 vedno čutim tako
13. S člani moje družine imam tesne in tople odnose.	0 sploh ne čutim tako	1 ne čutim tako	2 včasih čutim tako	3 pogosto čutim tako	4 vedno čutim tako
14. Sem pomembna in upoštevana članica moje družine.	0 sploh ne čutim tako	1 ne čutim tako	2 včasih čutim tako	3 pogosto čutim tako	4 vedno čutim tako
15. Z nekom v družini se zelo slabo razumem.	0 sploh ne čutim tako	1 ne čutim tako	2 včasih čutim tako	3 pogosto čutim tako	4 vedno čutim tako
16. Moja družina začuti, če sem v stiski ali v težavah, in mi priskoči na pomoč.	0 sploh ne čutim tako	1 ne čutim tako	2 včasih čutim tako	3 pogosto čutim tako	4 vedno čutim tako

IZHODIŠČA LZSPD

Lestvica LZSPD je namenjena ugotavljanju stopnje socialne podpore s strani družinskih članov, ki jo zaznava otrok oziroma mladostnik v svoji družini.

Zaznana podpora družine je ključen dejavnik pri razvoju samopodobe, samovrednotenja in identitete otrok in mladostnikov. Na eni strani vpliva na zaznavanje in vrednotenje sebe v najožjem socialnem okolju, na drugi strani pa tudi na oblikovanje odnosa do drugih ljudi; v obeh vlogah zaznana socialna podpora v družini pomembno vpliva na psihično blagostanje otroka oziroma mladostnika. Višja stopnja zaznane socialne podpore se lahko povezuje tudi z nižjo pojavnostjo depresivnih stanj, zaskrbljenosti, tesnobe in nekaterih drugih težav.

Lestvica LZSPD je namenjena šolskim svetovalnim delavcem, svetovalnim delavcem ali drugim strokovnjakom kot dopolnilna informacija v procesu svetovanja ali individualne obravnave posameznega otroka oziroma mladostnika. Lestvica je uporabna kot presejalni pripomoček za prepoznavanje otrok in mladostnikov z nizko stopnjo zaznane socialne podpore družine in kot orodje v začetnem procesu načrtovanja strategij za pomoč tem otrokom oziroma mladostnikom.

NAVODILA ZA UPORABO LZSPD

Kategorija: **S** - lestvico lahko uporablja psiholog ali drug svetovalni delavec

Starostni razpon: 9 do 18 let

Število postavk: 16

Čas izpolnjevanja: 5 minut

Čas vrednotenja: do 5 minut

Izpolnjevanje lestvice: samoocenjevanje, ali usmerjeni razgovor (ocenjevalec skozi razgovor vodi učenca oziroma mladostnika od vprašanja do vprašanja in beleži njegove odgovore v odgovorni list)

Odgovorni list lahko izpolnjuje otrok oziroma mladostnik sam, ali pa ga izpolnjuje psiholog, socialni delavec ali drug svetovalni delavec v okviru usmerjenega strukturiranega razgovora z otrokom oziroma mladostnikom, v katerem sledi posameznim trditvam iz lestvice.

Lestvica LZSPD je namenjena oceni zaznane socialne podpore družine in ni psihodiagnostični inštrument. Če odgovori posameznega otroka ali mladostnika na lestvici opozorijo na težave na področju zaznane podpore družine, je smiselno razmisliti o poglobljeni analizi in obravnavi teh težav, njihovih vzrokov in posledic.

VREDNOTENJE LZSPD

Oceno trenutne zaznane socialne podpore družine predstavlja vsota ocen za vse postavke lestvice. Pri tem najprej pretvorimo ocene pri postavkah, ki se točkujejo nasprotno (glej Opozorilo 1).

Pri interpretaciji odgovorov posameznega učenca ali učenke bodite posebej pozorni na skrajne odgovore, ki opozarjajo na šibko zaznano socialno podporo prijateljev (glej Opozorilo 2).

Opozorilo 1

Postavke številka 5, 9, 12 in 15 se točkujejo nasprotno (odgovor 0 velja 4 točke, odgovor 1 velja 3 točke, odgovor 2 velja 2 točki, odgovor 3 velja 1 točko, odgovor 4 velja 0 točk). Pri vrednotenju si lahko pomagata s šablonama na naslednji strani.

Opozorilo 2

Vsak odgovor 0 (oziroma odgovor 4 pri nasprotno točkovanih postavkah) lahko opozarja na morebitne težave na področju zaznane socialne podpore družine; tudi če se odgovor 1 (oziroma odgovor 3 pri nasprotno točkovanih postavkah) pojavi pri treh ali več postavkah, je smiselno razmisliti o poglobljeni analizi morebitnih učenčevih oziroma učenkinih težav na področju zaznane socialne podpore družine.

Vsota točk pomeni:

Rezultat od 57 do 64	<i>izrazito visoka zaznana socialna podpora družine</i>
Rezultat od 48 do 56	<i>visoka zaznana socialna podpora družine</i>
Rezultat od 40 do 47	<i>pretežno pozitivna zaznana socialna podpora družine</i>
Rezultat od 32 do 39	<i>ogrožena zaznana socialna podpora družine</i>
Rezultat od 24 do 31	<i>nizka zaznana socialna podpora družine</i>
Rezultat od 0 do 23	<i>izrazita odsotnost zaznane socialne podpore družine</i>

ŠABLONA ZA VREDNOTENJE LZSPD

Šablone posebej označujejo vprašanja, ki se vrednotijo nasprotno. Namenjene so kot pripomoček pri vrednotenju izpolnjenih odgovornih listov.

Šablone natisnite ali kopirajte na prosojno folijo.

Odgovorni list
LZSPD oc

1.	
2.	
3.	
4.	
5.	nasprotno točkovanje
6.	
7.	
8.	
9.	nasprotno točkovanje
10.	
11.	
12.	nasprotno točkovanje
13.	
14.	
15.	nasprotno točkovanje
16.	

Odgovorni list
LZSPD op

1.	
2.	
3.	
4.	
5.	nasprotno točkovanje
6.	
7.	
8.	
9.	nasprotno točkovanje
10.	
11.	
12.	nasprotno točkovanje
13.	
14.	
15.	nasprotno točkovanje
16.	

VIRI, LITERATURA

- Canty-Mitchell, J. in Zimet, G. D. (2000). Psychometric properties of the Multidimensional Scale of Perceived Social Support in urban adolescents. *American Journal of Community Psychology*, 28, 391-400.
- Demaray, M.K. in Malecki, C.K. (2002a). Critical levels of perceived social support associated with student adjustment. *School Psychology Quarterly*, 17, 213-241.
- Demaray, M.K. in Malecki, C.K. (2002b). The relationship between perceived social support and maladjustment for students at risk. *Psychology in the Schools*, 39, 305-316.
- Demaray, M. K., Malecki, C. K., Davidson, L. M., Hodgson, K. K. in Rebus, P. J. (2005). The Relationship between Social Support and Student Adjustment: A Longitudinal Analysis. *Psychology in the Schools*, 42 (7), 691-706.
- DuBois, D. L., Burk-Braxton, C., Swenson, L. P., Tevendale, H. D., Lockerd, E. M. in Moran, B. L. (2002). Getting by with a little help from self and others: Self-esteem and social support as resources during early adolescence. *Developmental Psychology*, 38, 822-839.
- Dubow, E. F. in Ullman, D. G. (1989). Assessing social support in elementary school children: The survey of children's social support. *Journal of Clinical Child Psychology*, 18, 52- 64.
- East, P. L., Hess, L. E. in Lerner, R. M. (1987). Peer social support and adjustment of early adolescent peer groups. *Journal of Early Adolescence*, 7, 153-163.
- Furlong, M. J., Chung, A., Bates, M. in Morrison, R. L. (1995). Who are the victims of school violence? A comparison of student non-victims and multi-victims. *Education and Treatment of Children*, 18, 282-298.
- Garnefski, N. in Diekstra, R. (1996). Perceived social support from family, school, and peers: Relationship with emotional and behavioral problems among adolescents. *Journal of the American Academy of Child and Adolescent Psychiatry*, 35, 1657-1664.
- Hussong, A. (2000). Perceived peer context and adolescent adjustment. *Journal of Research on Adolescence*, 10, 4-14.
- Kashani, J. H., Canfield, L. A., Borduin, C. M., Soltys, S. M. in Reid, J. C. (1994). Perceived family and social support: Impact on children. *Journal of the American Academy of Child and Adolescent Psychiatry*, 33, 819-823.
- Laugesen, N., Dugas, M. J. in Bukowski, W. M. (2003). The Relationship Between Perceived Social Support and Worry in Adolescence. *Prispevek na 37th Annual Convention for the Association for the Advancement of Behavior Therapy*, Boston, MA.
- Levitt, M. J., Guacci-Franco, N. in Levitt, J. L. (1994). Social support achievement in childhood and adolescence: A multicultural study. *Journal of Applied Developmental Psychology*, 15, 207-222.
- Malecki, C. K. in Demaray, M. K. (2002). Measuring Perceived Social Support: Development of the Child and Adolescent Social Support Scale (CASSS). *Psychology in the Schools*, 39, 1-18.
- Malecki, C. K. in Demaray, M. K. (2003). What type of support do they need? Investigating student adjustment as related to emotional, informational, appraisal, and instrumental support. *School Psychology Quarterly*, 18, 231-252.
- Malecki, C. K. in Elliott, S. N. (1999) Adolescents' Ratings of Perceived Social Support and Its Importance: Validation of the Student Social Support Scale. *Psychology in the Schools*, 36 (6), 473-483.
- Procidano, M.E. in Heller, K. (1983). Measures of perceived social support from friends and from family: Three validation studies. *American Journal of community Psychology*, 11, 1-25.
- Zimet, G. D., Dahlem, N. W., Zimet, S. G. in Farley, G. K. (1988). The Multidimensional Scale of Perceived Social Support. *Journal of Personality Assessment*, 52, 30-41.

